

2013

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, ОКТОМВРИ 2013 г.

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Обзор на държавния дълг

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

Дирекция „Икономическа и финансова политика“
Министерство на финансите

— ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

- Според експресните оценки на НСИ **икономическият растеж в страната през третото тримесечие на 2013 г.** се ускори до 0.8% спрямо съответния период на предходната година. Растежът бе задвижван основно от нарастването на износа с 6.7%, докато ръстът на вноса остана по-слаб (5%). Инвестициите в основен капитал също допринесоха положително с ръст от 1.2%. Ниското потребителско доверие, отчетено от последното изследване на потребителите, се отрази в спад на индивидуалното потребление от 1%, докато колективното потребление се увеличи с 2.1%.
- **Краткосрочна бизнес статистика** показва разнопосочна динамика през август, след като ръстът в продажбите на дребно продължи да се ускорява, а спадът при промишленото производство и оборот се задълбочи. Индексът на строителната продукция също отчете неблагоприятно развитие, като двата основни компонента се влошиха през месеца. Показателят за **бизнес климата** също се понижи.
- **Регистрираната безработица** нарасна незначително спрямо предходния месец, като се повиши с 0.1 пр.п. до 10.8% в края на септември. **Потребителските цени** отчетоха понижение от 1.3% спрямо съответния месец на 2012 г. Отрицателната инфлация доведе до ускоряване растежа на реалната работна заплата на годишна база до 4.2% през третото тримесечие, въпреки продължаващото забавяне в номиналния им темп на нарастване.
- Приносът на **дохода** и **трансферите** за изменението на текущата сметка остана положителен и заедно със значителното подобрене на **търговския баланс** доведе до поло-

жително месечно **салдо по текущата сметка** в размер на 884.4 млн. евро. Така натрупаният излишък за първите осем месеца достигна 1.3 млрд. евро (3.1% от БВП) **Дефицитът по финансовата сметка** за януари-август възлезе на 4.3% от БВП, а **преките чуждестранни инвестиции** - на 1.9% от БВП.

- За първите девет месеца **салдото на консолидирания бюджет** бе отрицателно в размер на 360.5 млн. лв. (0.5% от БВП), а превишението на разходите над приходите се дължи в най-голяма степен на ръст в социалните плащания, правителственото потребление и инвестиционните разходи. ▼

Текущото издание на Месечния обзор на българската икономика е изготвен със статистически данни публикувани до 5 ноември 2013 г. Информация от бюлетина може да се ползва без специално разрешение, но с изрично позоваване на източника. Публикуваните оценки и коментари не следва да се считат за препоръка за вземане на определени инвестиционни решения.

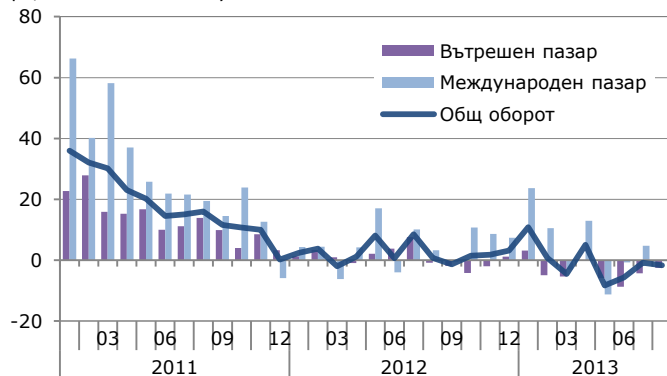
Настоящият обзор, както и предишните издания, може да намерите на [интернет страницата на МФ](#). За препоръки и коментари, моля свържете се с дирекция Икономическа и финансова политика на адрес: София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102, както и на имейл: secretary.evp@minfin.bg.

— ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

През август спадът при **оборота на промишлените предприятия** се увеличи до 1.7% на годишна база в резултат на неблагоприятната динамика при продажбите на външния пазар, които се понижиха с 0.3%. Енергийните продукти допринесоха в най-голяма степен за отчетения спад, докато *производството на основни метали*, и най-вече *производството на основни благородни и други цветни метали*, имаше най-голям положителен принос. Оборотът на вътрешния пазар отчете понижение от 2.5% на годишна база, като отчетеното забавяне се дължеше предимно на по-ниския отрицателен принос на *производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия*.

Оборот в промишлеността

(% , на годишна база)

Източник: НСИ

Промишленото производство се понижи с 3.6% спрямо съответния месец на предходната година. Енергийните продукти продължиха да определят неблагоприятната динамика на про-

мишлената активност, като отчетоха най-голям отрицателен принос. През август *производството на хранителни продукти* също допринесе за отчетения спад в промишленото производство, докато *производството на основни метали* имаше най-голям положителен принос.

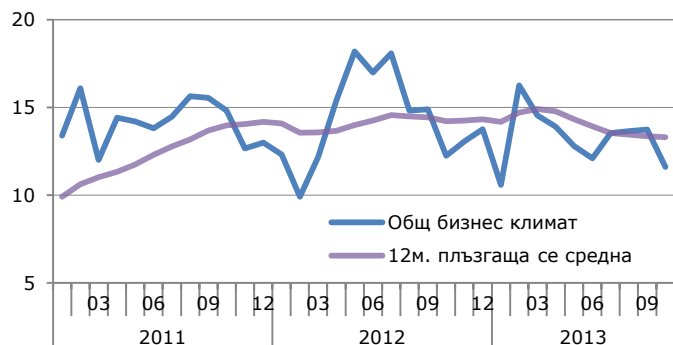
Растежът при **търговията на дребно** се ускори до 5.2% на годишна база, като единствено *продажбите на дребно на компютърна и комуникационна техника* отчетоха понижение от 6%. Както и през предходния месец, *продажбите на дребно на текстил, облекло, обувки и кожени изделия* имаха най-голям ръст (23.5%).

Понижението **на строителната продукция** нарасна до 11.1% спрямо съответния месец на 2012 г. Спадът се задълбочи както при сградното, така и при гражданското строителство, като достигна съответно 9.6% и 13%.

През октомври показателят за **бизнес климата в страната** се понижи с 2.1 пр.п. поради влошаване на конюнктурата в промишлеността и услугите, а очакванията на анкетираните за производство, търсене и продажби във всички сектори на икономиката бяха по-песимистични. Недостатъчното търсене в страната продължи да бъде сред основните проблеми в промишлеността, но броят на предприемачите, отчитащи спад във външното търсене, също отчете повишение и очакванията им за износа бяха по-неблагоприятни. Осигуреността с поръчки в строителството се оценява на 4.8 месеца и бе близка до тази от наблюдението през юли, като предприемачите в сектора не очакват увеличение на поръчките през следващите 6 месеца.

Бизнес климат

(баланс на мненията)

Източник: НСИ

Нивото на **регистрирана безработица** отбеляза слабо повишение от 0.1 пр.п. на месечна база и достигна 10.8% към края на септември. Както входящият, така и изходящият поток безработни нараснаха, като числен превес имаха новорегистрираните в бюрата по труда. Така броят на безработните се повиши с 0.9% спрямо август до 354.6 хил. души през септември. С постепенното затихване на дейностите със сезонен характер, входящият поток безработни нарасна до 44.4 хил. д., което бе с 29.1% повече в сравнение с предходния месец. Изходящият поток, от своя страна, нарасна до 41.3 хил. д. изцяло за сметка на по-големия брой лица, започнали работа през месеца (25.3 хил. д.). Положителната динамика на устроените на пазара на труда се дължеше в голяма степен на търсенето на труд на първичния трудов пазар в началото на учебната година. В същото време, броят на безработните, започнали работа по програми и мерки на пазара на труда (8.1 хил. д.), остана близък до този от предходния месец, подкрепен от реализацията на изпълняваните програми и схеми в рамките на ОП „Развитие на човешките ресурси“.

Входящ, изходящ поток и брой безработни

(хил. души)

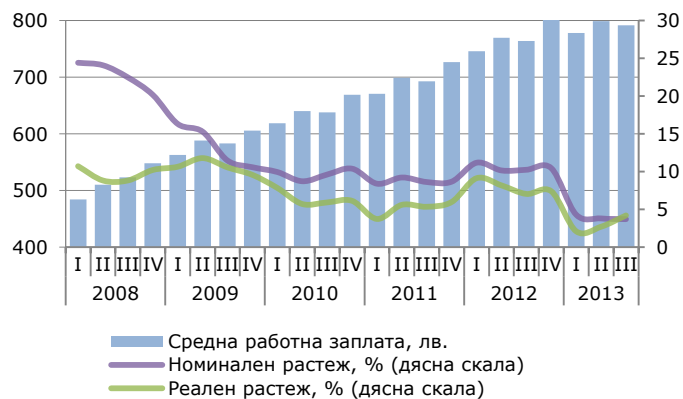
Източник: АЗ

Средната работна заплата общо за икономиката възлезе на 792 лв. през третото тримесечие, което бе номинално повишение от 3.7% на годишна база. Годишният ѝ ръст продължи да отчита значително по-ниски темпове спрямо съответния период на предходната година, а спрямо предходното тримесечие забавянето бе едва 0.1 пр.п. Въпреки това, в условията на понижаване на цените, покупателната способност на доходите от труд се повиши и реалният растеж на средната работна заплата, дефлиран с ХИПЦ, достигна 4.2% спрямо 2.7% през предходното тримесечие. За периода януари-септември разглежданият показател се повиши с 3.9% и 3.0%, съответно в номинално и реално изражение.

Водещ принос за отчетеното забавяне отново имаше частният сектор на икономиката, където номиналният растеж на доходите от труд възлезе на 3.3%, докато в общественения сектор той бе 5.1%. Динамиката на средната работна заплата по икономически дейности свидетелства за забавяне в почти всички сек-

тори с водещо влияние от страна услугите. За по-ниския растеж на доходите през настоящата година влияние оказва и наличието на базов ефект, в резултат от съществените ревизии на данните за наетите лица и заплатите за 2011 г., което доведе до повишаване на базата за 2012 г. Сред дейностите, които се характеризираха с ускорен темп на повишение както на годишна, така и на тримесечна база, бяха *преработваща промишленост, доставяне на води, държавно управление и образование*. Подобрене спрямо предходния период бе наблюдавано също при *информационните дейности и финансови и застрахователни услуги*.

Динамика на средната работна заплата

Източник: НСИ

Потребителските цени се понижиха средно с 0.3% през септември спрямо предходния месец, като натрупаната дефлация от началото на годината нарасна до 1.3%. Ценовата динамика през месеца бе повлияна основно от действието на сезонни фактори. Пазарните услуги, от една страна, имаха най-голям отрицателен принос (-0.44 пр.п.) за отчетения спад в общия индекс, след като цените им спаднаха средно с 1.8% спрямо

август. Това от своя страна бе резултат от по-ниските цени на пакетните почивки и настаняването в курортите – съответно с 18.8 и 18.2%, характерни за края на активния летен туристически сезон. От друга страна, хранителните продукти поскъпнаха с 0.9% в резултат на сезонните повишения в цените на непреработените храни. Цените на автомобилния газ пропанбутан също нараснаха с 4.8% и заедно с цените на хранителните стоки компенсиряха до известна степен (0.25 пр.п.) отрицателния принос на услуги.

ХИПЦ и приноси по основни компоненти

(пр.п., на годишна база)

* Услуги и неенергийни нехранителни стоки

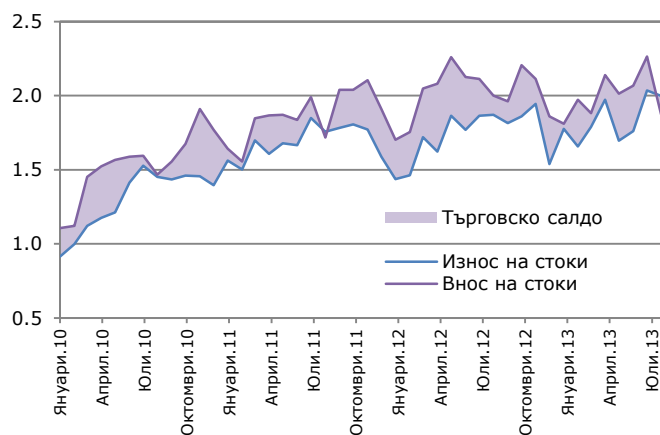
Източник: НСИ, МФ

Спадът на потребителските цени по месеци на годишна база продължи да се задълбочава до 1.3% през септември, а с най-голям принос бе понижението при административно регулираните цени. Почти всички основни компоненти на ХИПЦ отчетоха отрицателна промяна спрямо година по-рано, и съответно отрицателен принос, с изключение на групите алкохол и тютюневи изделия и пазарни услуги.

В резултат от силен ръст на износа и спад на вноса през август, *търговският баланс* на страната отчете излишък в размер на 125.1 млн. евро. С това дефицитът натрупан от началото на 2013 г. се сви до 1.3 млрд. евро или 3.3% от БВП, при отрицателно салдо от 6.2% за съответния период на 2012 г. Подобриенето бе основно резултат от по-активна търговия с държавите-членки на ЕС, въпреки че износът към трети страни също нарасна.

Динамика на външната търговия

(млрд. евро)

Източник: БНБ

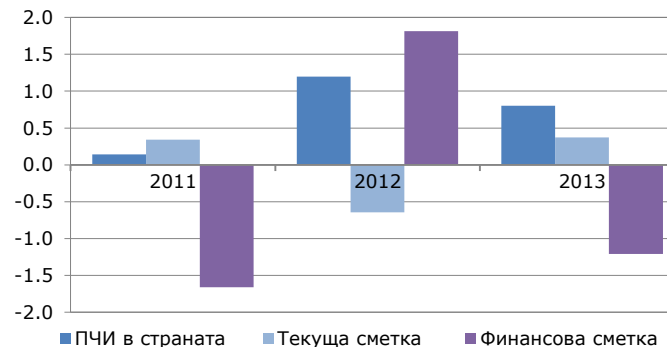
По отношение на *услугите*, излишъкът по статия *Пътвания* намаля с 1.4% на годишна база в периода януари-август до 1.49 млрд. евро, за което допринесе изпреварващото нарастване на разходите спрямо постъпленията. В същото време, туристическите посещения в страната се увеличиха с 6.4% за първите осем месеца на годината. Отчетено бе относително запазване на броя на посещения от ЕС и повишение с повече

от 17% на посещенията от трети страни и най-вече тези от Русия и Украйна, съответно със 17.3% и 17.1%. Търговията с други услуги продължи да се свива на годишна база, като натрупаният излишък спадна наполовина спрямо същия период на 2012 г. до 80.9 млн. евро (0.2% от БВП).

Приносът на *Доходи и Трансфери* за изменението на текущата сметка остана положителен, което заедно с подобриенето на търговския баланс доведе до излишък на текущата сметка от 884.4 млн. евро през август. Натрупаното от началото на годината салдо също бе положително в размер на 1.3 млрд. евро (3.1% от БВП).

ПЧИ, текуща и финансова сметка

(януари-август, млрд. евро)

Източник: БНБ

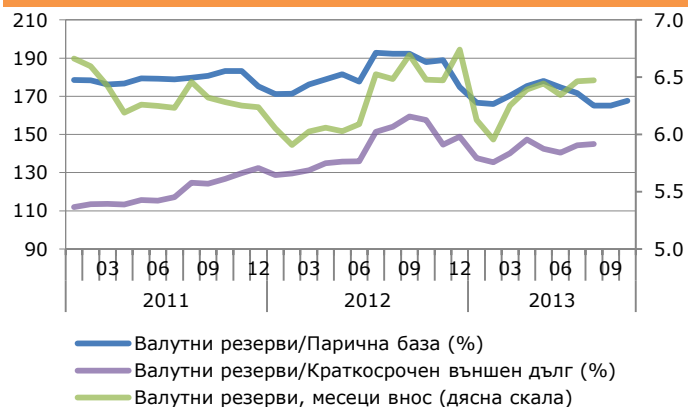
Дефицитът по финансовата сметка нарасна с нови 567.9 млн. евро през август, с което отрицателният баланс за първите осем месеца достигна 1.7 млрд. евро (4.3% от БВП). Основните изходящи потоци бяха свързани с операции на банковия сектор по придобиване на активи в чужбина. *ПЧИ* в страната възлязоха на 772.5 млн. евро (1.9% от БВП), като инвестиции

бяха привлечени най-вече в транспорт, складиране и комуникации, търговия и индустрия.

Към края на август **брутният външен дълг** бе 37.2 млрд. евро (92.3% от БВП) при 94.6% от БВП за същия период на 2012 г. и 94.9% към декември 2012 г.

Международните валутни резерви се понижиха с 3.3% спрямо предходния месец и в края на октомври достигнаха 14.5 млрд. лв. По този начин спадът им на годишна база се задълбочи до 4.3% при 3.7% в края на септември. Всички компоненти на резервите имаха отрицателен принос, като най-голям той бе за банковите резерви, които се понижиха с 8.7% на месечна база. По-бързият спад на банковите резерви от този на международните резерви доведе до леко подобрене с 2.5 пр.п. на покритието на паричната база до 167.6% в края на октомври. Към края на август нивото на валутните резерви покриваше 6.5 месеца внос или 145% от краткосрочния външен дълг на страната.

Ключови отношения за валутния борд

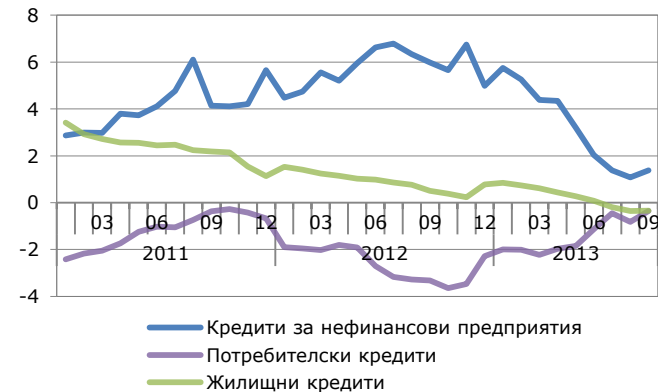

Източник: БНБ, МФ

Паричното предлагане ускори темпа си на растеж на годишна база до 8.1% при 7.7% месец по-рано. Най-голям положителен принос за това отново имаха депозитите, договорени за ползване след предизвестие, които продължиха да ускоряват нарастването си от 66.7% в края на август до 69.5% в края на септември. Бързоликвидният паричен агрегат М1 леко забави годишния си ръст от 16.9% до 16.7%, докато депозитите с договорен матуритет ограничиха спада си от 9.2% до 8.9% за същия период. Общият размер на депозитите се увеличи в края на септември с 0.9% (520 млн. лв.) спрямо предходния месец, което спомогна годишният му темп на растеж да се ускори до 8.3%. За това най-вече допринесе по-бързото нарастване на депозитите на нефинансови предприятия (5.9% в края на септември срещу 3.2% месец по-рано).

Кредит към частния сектор

(%, на годишна база)

Източник: БНБ, МФ

Кредитът за частния сектор отбеляза минимално възстановяване през септември, след като темпът му на растеж на годишна база се повиши до 0.5% при 0.3% в края на август.

След като се забавиха до 1.1% през август, фирмените кредити отчетоха растеж от 1.4% в края на септември. В същото време потребителските кредити ограничиха годишното си понижение до 0.3% от 0.8% в края на август, а жилищните кредити се свиха с 0.3%. Лошите и реструктурирани кредити намаляха в края на септември с 2.8% на годишна база, а делът им в кредитите за нефинансови предприятия и домакинства се понижи с 11 б.т. до 18.3%.

Лихвени проценти и обеми на срочни депозити в лева до 1 г.

Източник: БНБ, МФ

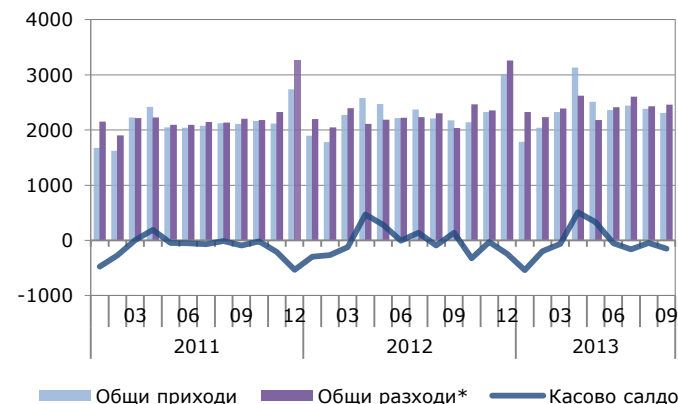
Среднопреглените лихвени проценти по корпоративни и жилищни кредити се понижиха през септември съответно с 20 и 12 б.т., а средният процент по потребителски кредити нарасна с 16 б.т. В същото време, и трите вида кредити регистрираха по-високи месечни обеми новоотпуснати заеми спрямо същия месец на предходната година – с 1.8% при фирмените, 14% при жилищните и 10.2% при потребителските. Среднопреглените лихвени проценти по депозитите се понижиха по отношение и на трите основни валути – с 18 б.т., 32 б.т. и 29

б.т., съответно за деноминираните в лева, евро и щатски долари депозити. Общият размер на новопривлечените през септември депозити бе с 21.4% по-нисък спрямо година по-рано.

За първите девет месеца на 2013 г. **салдото на консолидирания бюджет** бе отрицателно в размер на 360.5 млн. лв. (0.5% от БВП). Превишението на разходите над приходите се дължи в най-голяма степен на ръст в социалните плащания, правителственото потребление и инвестиционните разходи.

Консолидиран бюджет

(месечна стойност, млн. лв.)

* Вкл. вноската в бюджета на ЕС.

Източник: МФ

Постъпилите приходи и помощи за първите девет месеца възлязоха на 21 307.9 млн. лв. или 70.1% от годишния разчет. Спрямо същия период на 2012 г. общите постъпления нараснаха с 6.6%, което се дължи в най-голяма степен на ръст при помощите с 62.6% на годишна база, както и на данъчните приходи с 3.3%. Основна роля за тази динамика имаха косвените данъци, по-високи с 2.7% спрямо същия период на миналата година. Приходите от ДДС и мита и митнически такси се пови-

шиха съответно с 4.4% и 23.5%, а спадът на акцизите се забави до 0.7% (при понижение от 4.7% средно за периода януари-август 2013 г.). Постъпленията от преки данъци имаха отрицателен принос за растежа на приходната част, като се понижиха с 3.3%, докато неданъчните приходи за първите девет месеца нараснаха с 2.7%.

Разходите по консолидирания бюджет, включително вноската на България в общия бюджет на ЕС, към 30 септември възлязоха на 21 668.4 млн. лв. (67.8% от годишния разчет). В сравнение със същия период на 2012 г. повишението им в номинално изражение от 9.8% се дължи главно на по-високите

социални разходи и стипендии със 7.2% на годишна база, *заплати и възнаграждения на персонала и социални и здравноосигурителни вноски*, съответно с 8.2% и 30%, както и на увеличение с 13% на капиталовите разходи.

Фискалният резерв към 30 септември възлезе на 5 млрд. лв. (6.3% от БВП).

Държавният дълг, включително държавногарантирания, се равняваше на 17.6% от БВП към края на месец септември. Външният държавен дълг бе в размер на 9.1% от БВП, вътрешният – 7.4% от БВП, а държавногарантираният бе 1.1% от БВП.

— ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	04'13	05'13	06'13	07'13	08'13	09'13
— БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ															
БВП ¹	%, на год. база	-5.5	0.4	1.8	0.8	0.7	0.6	0.4	0.2						
Потребление	%, на год. база	-7.3	0.5	1.5	1.8	1.7	0.4	-0.4	0.2						
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	-17.6	-18.3	-6.5	0.8	-0.7	3.1	5.0	1.4						
Износ	%, на год. база	-11.2	14.7	12.3	-0.4	-0.6	-1.5	10.8	4.5						
Внос	%, на год. база	-21.0	2.4	8.8	3.7	2.6	-0.4	5.6	2.0						
Селско стопанство	%, на год. база	-9.5	-6.2	-1.1	3.5	3.9	3.0	3.6	6.2						
Индустрия	%, на год. база	-5.7	-6.3	5.8	0.8	-0.8	0.4	-0.3	-0.5						
Услуги	%, на год. база	-1.3	4.4	0.7	-0.2	-0.5	-0.2	0.1	0.9						
Корективи	%, на год. база	-16.5	-0.5	0.2	3.8	2.5	1.3	-1.0	0.8						
— КРАТКОСРОЧНА БИЗНЕС СТАТИСТИКА															
Промислено производство	%, на год. база	-18.3	2.0	5.8	-0.4	0.4	0.6	1.6	-4.1	1.6	-7.7	-5.9	-1.3	-3.6	
Оборот в промишлеността	%, на год. база	-20.2	14.1	17.2	2.3	2.6	2.1	2.2	-3.1	5.1	-8.3	-5.6	-0.8	-1.7	
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	-7.7	-8.4	0.6	-2.3	-0.4	-5.1	-3.8	1.5	3.8	0.8	0.0	4.8	5.2	
Строителна продукция	%, на год. база	-14.5	-14.9	-12.8	-0.8	0.4	-1.9	-1.5	-5.9	6.4	-12.5	-10.5	-5.0	-11.1	
Общ бизнес климат	баланс	10.2	9.6	14.2	14.3	15.9	13.0	13.8	12.9	13.9	12.8	12.1	13.5	13.7	13.7
Промисленост	баланс	12.3	13.4	22.4	21.3	21.7	19.4	20.4	14.3	16.6	12.2	14.2	17.4	12.7	15.3
Търговия на дребно	баланс	13.5	10.1	17.3	16.4	17.8	19.3	17.0	18.1	17.6	21.0	15.7	20.9	21.9	21.8
Строителство	баланс	8.5	5.1	2.8	0.3	3.0	-1.8	1.3	5.0	6.6	4.7	3.7	1.9	4.3	1.8
Услуги	баланс	5.1	5.6	5.9	12.2	15.4	8.8	9.9	13.0	12.1	14.0	12.8	10.0	16.6	14.4
— ПАЗАР НА ТРУДА															
Коефициент на икономическа активност (15+)	%	53.0	52.0	52.5	53.1	54.2	53.6	52.8	53.9						
Коефициент на заетост (15+)	%	49.4	46.7	46.6	46.6	47.9	47.0	45.6	47.0						
Заетост (НРС)	%, на год. база	-1.7	-3.9	-2.2	-2.5	-1.9	-2.3	-1.7	0.7						
Безработица (НРС)	%	6.8	10.2	11.3	12.3	11.5	12.4	13.8	12.9						
Безработица (АЗ)	%	7.6	9.5	10.1	11.1	10.7	11.3	11.9	11.1	11.6	11.0	10.7	10.8	10.7	10.8
Номинална работна заплата	%, на год. база	11.8	6.4	5.8	13.3	10.6	10.3	4.3	3.8	4.5	3.4	3.3	5.1	3.1	3.1

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	04'13	05'13	06'13	07'13	08'13	09'13
Реална работна заплата ²	%, на год. база	9.1	3.3	2.4	10.7	7.4	7.3	2.1	2.7	3.5	2.3	2.0	5.1	3.8	4.5
Производителност на труда (БВП на зает)	%, на год. база	-3.6	4.5	4.1	3.4	2.7	2.7	2.5	-0.9						
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, на год. база	7.4	2.4	-2.2	-2.6	-2.2	-6.6	8.1	11.7						
— ИНФЛАЦИЯ															
Национален индекс на потребителските цени	%, на год. база	2.8	2.4	4.2	3.0	4.0	4.2	3.6	2.2	2.0	2.0	2.6	0.5	-0.7	-1.6
Хармонизиран индекс на потребителски цени	%, на год. база	2.5	3.0	3.4	2.4	3.0	2.8	2.2	1.1	0.9	1.0	1.2	0.0	-0.7	-1.3
Цени на производител на вътрешния пазар	%, на год. база	-4.2	7.1	8.6	5.4	6.2	6.1	1.9	-0.7	-1.4	-0.7	0.0	-1.8	-2.9	-3.5
— КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ (С НАТРУПВАНЕ)															
Приходи и помощи	млн. лв.	25 041	23 933	25 378	27 470	19 986	27 470	6 158	14 166	9 289	11 802	14 165	16 610	18 996	21 308
Общо разходи	млн. лв.	25 667	26 755	26 867	27 828	19 733	27 827	6 955	14 172	9 575	11 757	14 173	16 778	19 209	21 668
Вноски в бюджета на ЕС	млн. лв.	746	670	779	809	629	809	328	533	396	465	533	605	675	747
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	-626	-2 823	-1 488	-358	253	-358	-799	-7	-286	46	-8	-168	-213	-360
	% от БВП	-0.9	-4.0	-2.0	-0.5	0.3	-0.5	-1.0	0.0	-0.4	0.1	0.0	-0.2	-0.3	-0.5
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	10 641	11 778	12 826	14 683	14 736	14 683	14 408	14 428	14 387	14 458	14 428	14 385	13 627	13 886
	% от БВП	15.6	16.7	17.0	18.9	19.0	18.9	18.0	18.1	18.2	18.3	18.3	18.2	17.3	17.6
Фискален резерв	млн. лв.	7 673	6 012	4 999	6 081	7 172	6 081	4 216	5 754	5 405	5 825	5 754	5 569	4 717	4 965
	%, на год. база	-8.5	-21.6	-16.9	21.6	41.4	21.6	-6.9	13.7	9.8	15.4	13.7	-21.4	-31.8	-30.8
— ФИНАНСОВ СЕКТОР															
Международни резерви	млн. евро	12 919	12 977	13 349	15 552	15 507	15 552	14 493	14 590	14 859	14 842	14 590	14 938	14 875	14 937
Покритие на паричната база	%	195.2	179.8	175.1	174.9	192.3	174.9	170.3	174.7	175.3	178.1	174.7	171.6	165.2	165.1
Покритие на вноса	месеци	8.0	7.3	6.2	6.7	6.7	6.7	6.3	6.3	6.4	6.4	6.3	6.5	6.5	
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	100.2	115.3	133.8	146.7	159.1	149.1	140.8	141.6	147.4	142.4	140.6	144.4	145.0	
Паричен агрегат М1	%, на год. база	-8.8	0.8	14.4	9.5	12.6	9.5	10.7	17.1	10.1	13.3	17.1	14.0	16.9	16.7
Паричен агрегат М3	%, на год. база	4.2	6.2	12.2	8.4	8.7	8.4	8.9	7.7	7.4	7.5	7.7	6.4	7.7	8.1
Депозити	%, на год. база	7.6	6.6	13.2	8.4	8.6	8.4	9.3	7.8	7.3	7.5	7.8	6.4	7.8	8.3
Кредит към частния сектор	%, на год. база	3.8	1.1	3.3	3.0	3.5	3.0	2.3	0.8	2.2	1.5	0.8	0.5	0.3	0.5
Кредит към нефинансовите предприятия	%, на год. база	2.3	2.4	5.7	5.0	6.0	5.0	4.4	2.0	4.3	3.2	2.0	1.4	1.1	1.4
Кредит за домакинствата	%, на год. база	5.8	-0.8	-0.4	-1.0	-1.5	-1.0	-1.3	-0.9	-1.2	-1.3	-0.9	-0.5	-0.8	-0.6
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	10.5	8.5	7.2	7.6	7.5	7.3	7.6	8.5	9.5	7.8	8.2	7.4	7.2	7.2

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	04'13	05'13	06'13	07'13	08'13	09'13
Лихвен процент (срочни депозити)	%	7.0	5.4	4.8	4.3	4.2	4.1	4.1	3.5	3.5	3.8	3.3	3.5	3.4	3.2
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.36	1.47	1.51	1.48	1.51	1.48	1.53	1.50	1.50	1.50	1.50	1.47	1.48	1.45
	ср. пер.	1.41	1.48	1.41	1.52	1.56	1.51	1.48	1.50	1.50	1.51	1.48	1.50	1.47	1.46
— БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ															
Брутен външен дълг	% от БВП	108.3	102.7	94.1	94.8	94.6	94.8	92.8	92.8	92.5	92.9	92.5	92.6	92.3	
Краткосрочен външен дълг	% от БВД	32.1	30.2	27.8	27.7	25.9	27.8	27.6	27.5	26.8	27.7	27.6	27.5	27.3	
Вътрешнофирмени заеми	% от БВД	38.5	40.4	42.7	41.6	43.7	41.6	42.5	43.2	42.2	42.5	42.4	42.7	42.6	
— ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС															
Текуща сметка	млн. евро	-3 116	-533	39	-528	897	-493	-390	517	455	-138	200	244	884	
Текуща сметка, плъзгаща се база	% от БВП	-8.9	-1.5	0.1	-1.3	-2.2	-1.3	-0.9	1.3	1.0	1.0	1.3	1.2	2.5	
Търговски баланс	млн. евро	-4 174	-2 764	-2 156	-3 622	-527	-837	-444	-793	-167	-318	-308	-230	125	
Търговски баланс, плъзгаща се база	% от БВП	-11.9	-7.7	-5.6	-9.1	-9.0	-8.7	-7.5	-6.4	-6.8	-6.6	-6.4	-6.4	-5.8	
Износ, f.o.b.	млн. евро	11 699	15 561	20 264	20 793	5 550	5 343	5 223	5 428	1 972	1 696	1 760	2 035	1 999	
	%, на год. база	-23.1	33.0	30.2	2.6	3.0	3.5	13.0	3.3	21.6	-9.1	-0.6	9.1	6.9	
Внос, f.o.b.	млн. евро	15 873	18 325	22 420	24 415	-6 076	-6 180	-5 666	-6 222	-2 140	-2 014	-2 068	-2 265	-1 874	
	%, на год. база	-33.3	15.4	22.3	8.9	5.7	2.1	2.9	-3.8	2.9	-10.9	-2.7	7.2	-6.4	
Капиталова сметка	млн. евро	477	291	497	537	164	321	-9	83	-49	101	31	28	63	
Финансова сметка	млн. евро	1 163	-673	-968	2 231	635	150	-735	-303	21	-163	-161	-116	-568	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	2 505	977	1 199	1 302	518	-315	466	178	-99	109	168	108	-42	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	-619	-635	-357	-931	736	-1 207	-577	-207	-45	-20	-142	-121	-34	
Други нетни инвестиции	млн. евро	-704	-990	-1 744	1 894	-612	1 687	-615	-183	209	-210	-181	-95	-491	
Промяна в международните резерви на БНБ ³	млн. евро	650	384	-159	-2 161	-1 483	-215	1 045	-527	-530	-35	39	-250	129	

Забележка:

1. По цени от 2005 г., сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни.
2. Дефлирани с ХИПЦ.
3. (-) повишение/ (+) понижение в резервите на БНБ.

— ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

**МФ преотвори
10.5-годишната
бенчмаркова облигация**

Министерство на финансите (МФ) преотвори 10.5-годишната бенчмаркова емисия държавни ценни книжа (ДКЦ), емитирана на 9 януари 2013 г., с падеж 9 юли 2023 г. На проведения на 7 октомври аукцион беше постигната доходност от 3.79% за одобрения обем в размер на 50 млн. лв. Коефициентът на покритие бе 2.29, като първичните дилъри заявиха поръчки за 114.35 млн. лв. След аукциона общият обем на емисията в обращение достигна 250 млн. лв. Най-голямо количество ДЦК бе придобито от банките (42.4%), следвани от застрахователните дружества (29.1%), пенсионните фондове (18.4%), инвестиционните посредници (3.8%) и други инвеститори (6.2%).

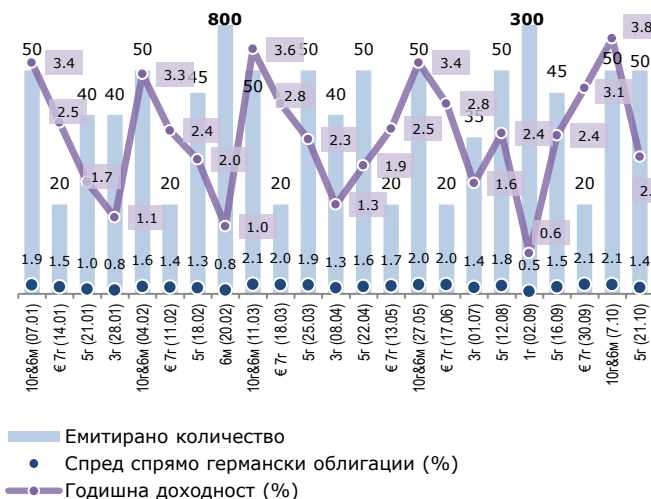
**МФ преотвори емисия
5-годишни ДЦК,
деноминирани в лева**

МФ преотвори 5-годишна бенчмаркова емисия ДЦК с падеж 23 януари 2018 г. На проведения се на 21 октомври аукцион бяха предложени и одобрени книжа на стойност 50 млн. лв. Постигнатата доходност за количеството бе 2.03%, като отбеляза намаление спрямо предходните два аукциона за същите книжа, когато бе съответно 2.35% на 16 септември т.г. и 2.38% на 12 август т.г. От първичните дилъри на ДЦК постъпиха поръчки за 109.2 млн. лв., което съответства на коефициент на покритие 2.18. След този аукцион общият обем на емисията в обращение достигна 330

млн. лв. Най-голямо количество ДЦК на аукциона придобиха банките – 62.6%, следвани от застрахователни дружества – 14%, гаранционни и договорни фондове – 9.8%, пенсионни фондове – 9.6% и инвестиционни посредници – 4%.

Резултати от проведени аукциони на ДЦК през 2013 г.

(млн. лв./евро)

Допълнителни данни за резултатите от аукционите се съдържат на интернет страницата на Българска народна банка, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg

Източник: МФ

Стабилното ниво на държавния дълг - от първостепенно значение за държавните финанси

Към края на септември номиналният размер на държавния дълг бе 6 672.3 млн. евро, от който 2 992.8 млн. евро вътрешен и 3 679.5 млн. евро външен дълг. В номинално изражение дългът нарасна със 147.3 млн. евро в сравнение с края на предходния месец. Това се дължеше преди всичко на емитирането на едногодишни съкровищни бонове на вътрешния пазар през месеца. В края на септември отношението на държавния дълг към БВП бе 16.3%.

Размер на държавния дълг, млн. евро

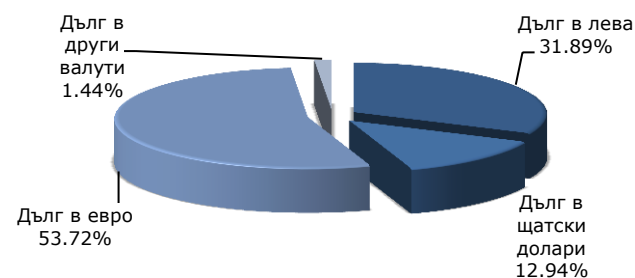
	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.03.2013	30.04.2013	31.05.2013	30.06.2013	31.07.2013	31.8.2013	31.9.2013
Вътрешен държавен дълг	2 011.5	2 458.3	2 546.7	3 098.9	3 144.0	3 189.3	3 209.1	3 200.6	2817.3	2992.8
Външен държавен дълг	3 373.5	3 487.6	4 444.5	3 785.9	3 746.2	3 747.9	3 716.6	3 707.1	3707.7	3679.5
Общо държавен дълг	5 385.0	5 945.9	6 991.2	6 884.8	6 890.2	6 937.2	6 925.6	6 907.7	6525.0	6672.3
Общо държавен дълг/БВП	14.9	15.5	17.6	16.8	16.9	17.0	16.9	16.9	16.0	16.3

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с неговото обслужване

В края на септември делът на дълга, деноминиран в евро, достигна 53.7%, в лева – 31.9%, в щатски долари – 12.9% и в други валути – 1.5%.

Валутна структура на държавния дълг

(към 30 септември)

Източник: МФ

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на необходимите за неговото обслужване средства

Към края на септември делът на дълга с фиксирани лихви бе 85.5%, а на дълга с плаващи лихви – 14.5%.

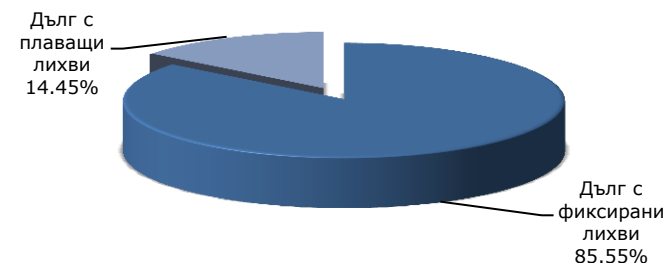
Портфейлната структура на държавния дълг е друг ключов показател за успешната политика при управлението на дълга

В структурата на дълга по кредитори през септември с най-голям относителен дял бе вътрешният дълг – 44.8%, следван от еврооблигациите, емитирани на международните капиталови пазари – 14.2%, Световна банка – 13%, Европейски съюз – 12.9%, глобални облигации – 12.1%, Парижки клуб – 0.9% и други кредитори – 1.9%. ▲

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетини и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на интернет страницата на Министерство на финансите на [този адрес](#).

Лихвена структура на държавния дълг

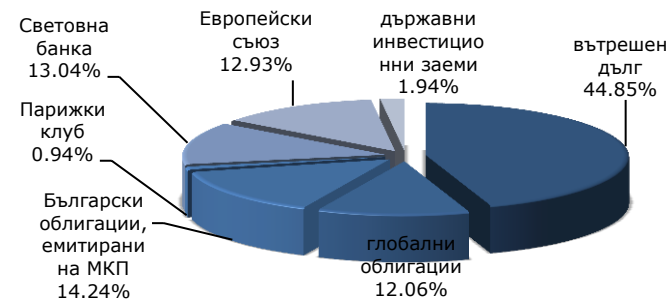
(към 30 септември)

Източник: МФ

Структура на държавния дълг по кредитори

(към 30 септември)

Източник: МФ